

Veliko ili malo slovo u nazivima filoloških škola

Ham, Sanda

Source / Izvornik: **Jezik : časopis za kulturu hrvatskoga književnog jezika, 2006, 52, 71 - 72**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:763370>

Rights / Prava: [Attribution 4.0 International](#)/[Imenovanje 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-06-10**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

samo valja reći da ćemo nesumnjivo pisati *Pančićeva omorika*, jer tu naziv *Pančićeva omorika* nije na istoj razini kao *salomonov pečat*, nego je cijeli naziv *salomonov pečat* na istoj razini kao *omorika (smreka)*, a *Pančićeva omorika* na drugoj.

Sažetak

Stjepan Babić, sveučilišni profesor u m.

UDK 81'373, stručni članak

primljen 24. kolovoza 2004., prihvaćen za tisak 28. ožujka 2005.

On the Article about Salomon or Solomon

The author discusses the correctness of the form Salomon and analyzes its adjectival derivations in geographical terms (Salomonsko otočje = Solomon Islands, Salomonsko more = Solomon Sea), in the name of a state (Salomonsko Otočje = the Solomon Islands), in phrases (salomonsko rješenje = Solomonic solution, salomonska odluka = Solomonic decision) and in some plant names (salomonov pečat = Solomon's seal / *sigillum Solomonis*).

PITANJA I ODGOVORI

VELIKO ILI MALO POČETNO SLOVO U NAZIVIMA FILOLOŠKIH ŠKOLA

Čitatelj iz Zagreba pita nas pišu li se nazivi filoloških škola (zagrebačke, zadarske i riječke) velikim ili malim početnim slovom budući da je u literaturi pisano različito, a u pravopisima nije pronašao odgovor na svoje pitanje – pravopisi ne bilježe nazive filoloških škola.

Na čitateljevo se pitanje može odmah jednoznačno odgovoriti: nazivi se filoloških škola pišu malim početnim slovom, a primjer *zagrebačka filološka škola* zabilježen je u Hrvatskom školskom pravopisu u poglavlju Malo početno slovo (paragraf 34. 1. b) gdje piše: “Malim se početnim slovom također pišu... društveni i kulturni pokreti, povijesna razdoblja: srednji vijek, reformacija, renesansa, ilirizam, hrvatski narodni preporod, zagrebačka filološka škola...”

U 19. st. poniknule su Hrvatskoj četiri filološke škole – zagrebačka, riječka, zadarska i škola hrvatskih vukovaca. Sve su četiri škole imale narav kulturnoga i društvenoga pokreta jer su, osim književnonormativnih rješenja, imale i jasne kulturne i društvene programe. Zagrebačka, riječka i zadarska škola zalagale su se za ujedinjenje svih Hrvata u zajedničkom jeziku i pismu, a hrvatski su vukovci najčešće bili pronositelji jugoslavenske ideje, i u političkom i u jezičnom smislu – zalagali su se za zajednički jezik Hrvata i Srba. Svaka je škola imala svoje pripadnike, sljedbenike i protivnike, a čelni su predstavnici svih četiriju škola bili nerijetko i politički angažirani. U tom smislu filološke škole pripadaju društvenim i kulturnim pokretima, pa im nazive u skladu s tim valja pisati malim početnim slovom, kao što pišemo malim početnim slovom i naziv *ilirizam* ili naziv *hrvatski narodni preporod* – u okviru tih širih kulturnih pokreta, filo-

loške su škole pokreti nešto užega značenja i manje obuhvatnosti.

Ni stariji ni noviji pravopisi izrijekom ne govore o bilježenju naziva filoloških škola, ali obično imaju pravilo o bilježenju velikoga ili maloga početnoga slova u nazivima društvenih i kulturnih pokreta. Budući da postoje dvije različite normativne preporuke, uvriježno je i različito bilježenje.

Najstarije su potvrde u A. Vebera i njegovih suvremenika iz 19. st. koji bilježe malo početno slovo u nazivu *zagrebačka škola*. Budući da pravopisi iz toga doba (osim Partaševa Ilirskoga pravopisa iz 1850., u obzir valja uzeti i pravopisna pravila iz slovnica) ne govore o bilježenju naziva pokreta, čini se da je bilježiti malo početno slovo poniknulo spontano.

Hrvatski Brozov pravopis i Broz-Boranićev nemaju preporuku o bilježenju naziva pokreta, ali Boranićev pravopis iz 1951. na str. 61.–62. ima jasnu preporuku prema kojoj se velikim početnim slovom pišu “nazivi određenih pokreta, ratova, stranaka, priredaba i sl.: – Reformacija. – Ilirski preporod. – Oktobarska revolucija. – Drugi svjetski rat. – Dubrovački festival. – Srednji vijek.” Budući da se ta preporuka zadržala sve do 1960., u tekstovima pisanim u tom razdoblju filološke se škole pišu velikim početnim slovom – tako je, primjerice, u Brabec-Hraste-Živkovićevoj gramatici. Boranićevu preporuku nasljeđuju i drugi autori, oni čije je stvaralaštvo poniknulo u doba Boranićeve norme, a nastavilo se i u doba novosadske – Lj. Jonke, proučavatelj jezične baštine 19. st., a posebice filoloških škola, bilježi veliko početno slovo, a tako i Z. Vince, autor vrijednih djela o književnojezičnoj povijesti, a posebice povijesti 19. st. Navedena su dva autora utjecajna i čitana, njihova se riječ uvažava i njihovu se riječ i danas

nasljeđuje pa je moguće da pojedinci iz njihovih djela preuzimaju veliko početno slovo kada zapisuju nazive filoloških škola.

Brozovu je preporuku promijenio 1960. novosadski pravopis: “Malim se početnim slovom pišu nazivi pokreta, historijskih događaja i ratova: humanizam, renesansa, reformacija... ilirizam... francuska revolucija... seljačka buna, bitka kod Siska...”, a takva je preporuka djelomice zadržana u suvremenom pravopisu – djelomice jer je zadržano dobro prihvaćeno pravilo da se nazivi društvenih i kulturnih pokreta pišu malim početnim slovom (*ilirski preporod, ilirizam, reformacija* pa onda i *zagrebačka filološka škola*), ali nazivi se vremenski jasno utvrđenih povijesnih događaja pišu velikim početnim slovom. Tako novosadski pravopis propisuje *francuska revolucija, bitka kod Siska, okotobarska revolucija*, a suvremeni Hrvatski pravopis i Hrvatski školski pravopis propisuju *Francuska revolucija, Bitka kod Siska, Oktobarska revolucija*.

Suvremeniji autori, naši današnji, bilježe nazive filoloških škola malim početnim slovom. Tako je, primjerice, u Težak-Babićevoj gramatici (u svih 14 izdanja, od 1966. do 2004.), u Moguša u Akademijinoj gramatici i Povijesti hrvatskoga književnoga jezika, u Institutskoj gramatici, u radovima J. Vončine, S. Babića, R. Katičića, D. Brozovića, Lj. Kolenić, B. Tafre, I. Pranjkovića, M. Samardžije, S. Ham...

Prema tomu, suvremena upotreba ide u prilog malomu početnomu slovu u nazivima filoloških škola, takav je način bilježenja sukladan općem pravopisnom pravilu prema kojemu se nazivi društvenih i kulturnih pokreta pišu malim početnim slovom. U skladu s tim treba bilježiti malo početno slovo u nazivima filoloških škola.

Sanda Ham